

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií

Vytvoření výukové aplikace řešící blokové diagramy bezporuchovosti (RBD)

Ročníkový projekt

Studijní program: B2646 – Informační technologie
Studijní obor: 1802R007 – Informační technologie
Autor práce: **Jan Špecián**
Vedoucí práce: Ing. Josef Chudoba, Ph.D.

Tento list nahradte
originálem zadání.

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na můj ročníkový projekt se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasaahuje do mých autorských práv užitím mého ročníkového projektu pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li ročníkový projekt nebo poskytnu-li licenci k jeho využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Ročníkový projekt jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mého ročníkového projektu a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

7. 5. 2019

Jan Špecián

Vytvoření výukové aplikace řešící blokové diagramy bezporuchovosti (RBD)

Abstrakt

Práce je zaměřena na tvorbu desktopové aplikace pro tvorbu RBD diagramů a spojených výpočtů a vizualizací.

Klíčová slova: RBD

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval Ing. Josef Chudobovi, Ph.D. za věnovaný čas v konzultacích a odborné vedení plné trpělivosti a s tím spojené nabyté zkušenosti.

Obsah

Seznam zkratek	8
1 Přehled existujících softwarových nástrojů	10
2 Teoretický úvod	11
2.1 Distribuční funkce spojité náhodné veličiny	11
2.2 Exponenciální rozdělení	12
2.3 Spolehlivost a střední doba mezi poruchami	12
2.4 Analýza blokového diagramu bezporuchovosti (RBD)	13
2.5 Základní zapojení bloků	13
3 Návrh desktopové aplikace .NET	15
3.1 Objektová struktura	15
3.2 Pomocné třídy	15
4 Průběh vývoje	16
4.1 Rozdělení projektu na subprojekty	16
4.2 Zjednodušení diagramu	16
5 Testování	17
6 Návod k použití	18
7 Závěr	19

Seznam obrázků

2.1	Příklad průběhu distribuční funkce exponenciálního rozdělení	11
2.2	Příklad grafu hustoty pravděpodobnosti exponenciálního rozdělení . .	12
2.3	Příklad sériového zapojení komponent	13
2.4	Příklad paralelního zapojení komponent	14
3.1	Class diagram	15
4.1	Možnosti tvorby diagramu	16

Seznam zkratek

RBD Reliability Block Diagram

Úvod

U každého systému je velmi důležitá jeho funkční spolehlivost během doby jeho životnosti. Každý systém, pokud má existovat a fungovat co nejdéle a přitom bez závad, nebo alespoň s jejich co nejmenším počtem, musí splňovat jednu zásadní vlastnost, a tou je spolehlivost. Požadavek na dostatečně velkou a často až maximální spolehlivost námi užívaných systémů má tudíž zcela zásadní význam z hlediska bezpečnostního, ekonomického i ekologického.

Cílem ročníkového projektu je navrhnout a implementovat desktopovou aplikaci pro tvorbu a jednoduchou vizualizaci RBD diagramů a výpočet parametrů spolehlivosti. Zobrazit střední dobu do poruchy pro každý blok a poskytnout možnost vizualizace distribuční funkce pro každý blok v kombinaci sériového a paralelního zapojení bloků.

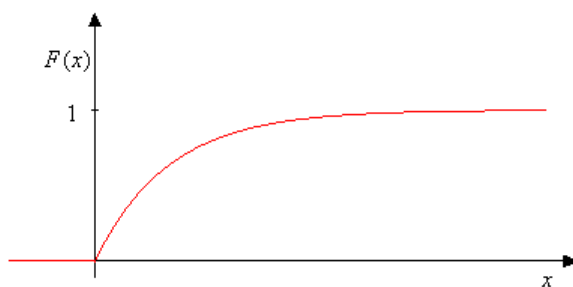
1 Přehled existujících softwarových nástrojů

2 Teoretický úvod

2.1 Distribuční funkce spojité náhodné veličiny

Jedním z prostředků pro popis náhodné veličiny je distribuční funkce, která každému reálnému číslu přiřazuje pravděpodobnost, že náhodná veličina nabude hodnoty menší nebo rovné než toto číslo.[6] U spojité náhodné veličiny se užívá k jejímu popisu distribuční funkce $F(x)$ definované vztahem:

$$F(x_i) = P(X < x_i)$$

Obrázek 2.1: Příklad průběhu distribuční funkce exponenciálního rozdělení

Vlastnosti distribuční funkce

- Hodnoty distribuční funkce leží v intervalu od nuly do jedné.

$$0 \leq F(x) \leq 1$$

- Distribuční funkce je neklesající.

$$P(x_1 \leq X < x_2) = F(x_2) - F(x_1) \text{ pro } x_1 < x_2$$

- V záporném nekonečnu se blíží k nule, v kladném nekonečnu se blíží k jedné.

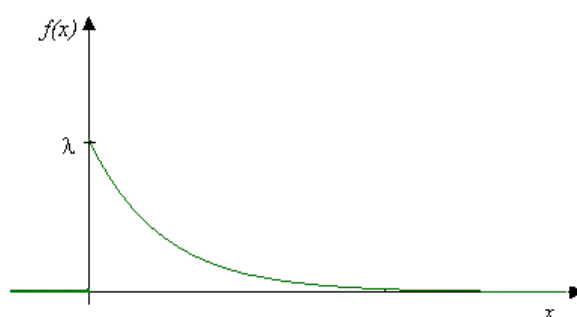
$$F(-\infty) = 0, F(\infty) = 1$$

2.2 Exponenciální rozdělení

Toto rozdělení má spojitá náhodná veličina X , která představuje dobu čekání do nastoupení (poissonovského) náhodného jevu, nebo délku intervalu (časového nebo délkového) mezi takovými dvěma jevy (např. doba čekání na obsluhu, vzdálenost mezi dvěma poškozenými místy na silnici, doba do poruchy). Závisí na parametru λ , což je převrácená hodnota střední hodnoty doby čekání do nastoupení sledovaného jevu. [7]

Náhodná veličina X má exponenciální rozdělení $\text{Exp}(\lambda)$ právě tehdy, když je hustota pravděpodobnosti dána vztahem:

$$f(x) = \begin{cases} 0 & \text{pro } x < 0 \\ \lambda \cdot e^{-\lambda \cdot x} & \text{pro } x \geq 0 \end{cases}$$

Obrázek 2.2: Příklad grafu hustoty pravděpodobnosti exponenciálního rozdělení

Další vlastnosti

- $F(x) = \begin{cases} 0 & \text{pro } x < 0 \\ 1 - e^{-\lambda \cdot x} & \text{pro } x \geq 0 \end{cases}$
- $E(x) = \frac{1}{\lambda}$
- $D(x) = \frac{1}{\lambda^2}$

2.3 Spolehlivost a střední doba mezi poruchami

Střední doba mezi poruchami

Základní veličinou pro měření spolehlivosti systému je střední doba mezi poruchami (MTBF, Mean Time Between Failure). Obvykle je udávána v hodinách. Čím vyšší je hodnota MTBF, tím vyšší je spolehlivost produktu. [3] Je statistická veličina používaná ke kvantifikaci spolehlivosti součásti, či celého výrobku. Určuje se pro výrobek nebo zařízení, které se opravuje. [3]

Spolehlivost

Spolehlivost je schopnost systému nebo součásti vykonávat požadované funkce za daných podmínek po určené časové období [4]

$$Spolehlivost = e^{-\left(\frac{Doba}{MTBF}\right)}$$

2.4 Analýza blokového diagramu bezporuchovosti (RBD)

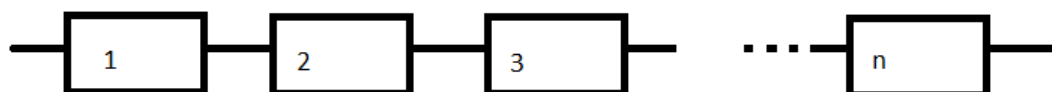
Analýza blokového diagramu bezporuchovosti (RBD - Reliability Block Diagram) je metoda analýzy systému. Diagram RBD je grafická reprezentace logické struktury systému v podobě podsystémů a/nebo součástí. To umožňuje, aby byly cesty úspěchu (funkceschopného stavu) reprezentovány tak, jak jsou bloky (podsystémy/součásti) logicky propojeny.[1]

Blokové diagramy jsou mezi prvními úkoly dokončenými během etapy vymezení produktu. Mají být vypracovány jako součást vývoje počáteční koncepce. Práce na nich mají být zahájeny, jakmile existuje vymezení programu, a mají být dokončeny jako součást analýzy požadavků a mají se neustále rozšiřovat do větších úrovní podrobnosti, jakmile budou k dispozici data, aby bylo možné činit rozhodnutí a provádět optimalizace nákladů a přínosů.[2]

2.5 Základní zapojení bloků

Sériové zapojení

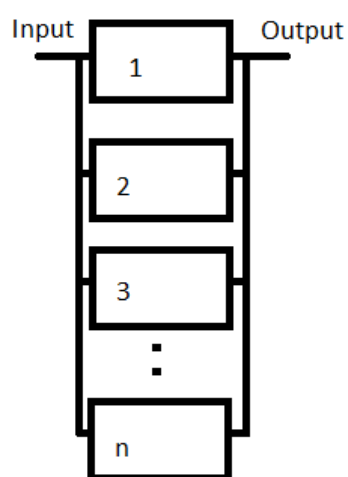
Při poruše jedné komponenty dojde k poruše celého systému. Systém je v bezporuchovém stavu, pokud všechny jeho komponenty nemají poruchu.[5]

Obrázek 2.3: Příklad sériového zapojení komponent

Paralelní zapojení

K poruše celého systému dochází pokud jsou v poruše všechny jeho komponenty. Bezporuchový stav trvá, dokud je alespoň jedna komponenta v bezporuchovém stavu. Z hlediska odhadu pravděpodobnosti představuje paralelní systém nejlepší variantu pro odhad pravděpodobnosti bezporuchového stavu.[5]

Obrázek 2.4: Příklad paralelního zapojení kopponent

3 Návrh desktopové aplikace .NET

3.1 Objektová struktura

Item

Instance třídy `Item` vyžaduje název bloku a rozdělení pravděpodobnosti.

Block

Jedná se o hlavní stavební prvek RBD diagramu. Může reprezentovat pouze jednu komponentu, či kolekci paralelních komponent. Dále může obsahovat kolekci paralelních bloků.

IDistribution

Rozhraní pro rozdělení pravděpodobnosti, které je jedním z atributů objektů typu `Item`, či může být spočítáno v objektu typu `Block`.

ExponencialDistribution

Instance této třídy reprezentuje konkrétní rozdělení pravděpodobnosti. Každá komponenta obsahuje vlastní objekt rozdělení.

Obrázek 3.1: Class diagram

3.2 Pomocné třídy

SchemeHolder

SchemeCalculator

4 Průběh vývoje

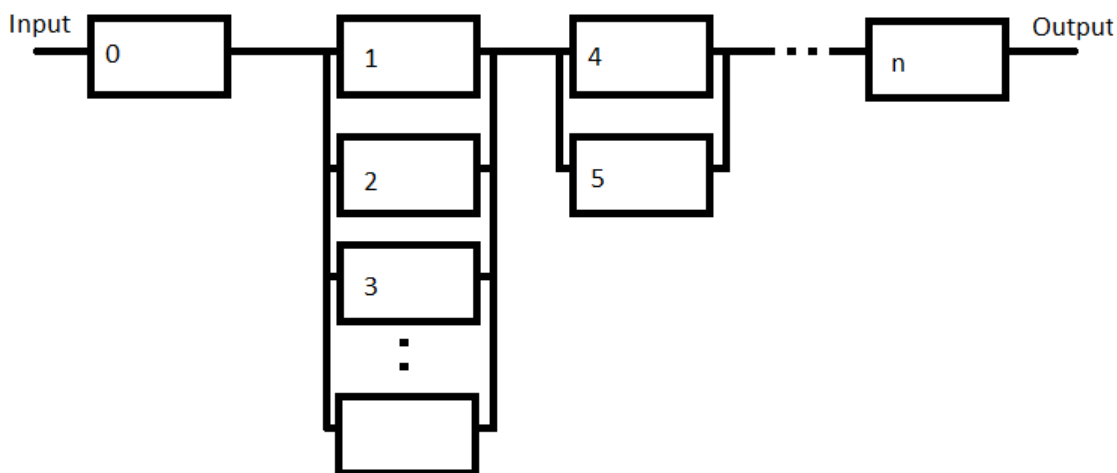
4.1 Rozdělení projektu na subprojekty

Celkové řešení je rozděleno na několik podprojektů, tak aby každý odpovídal svému účelu použití.

- SpecianPRJ
- SpecianPRJ.Cli
- SpecianPRJ.Gui
- SpecianPRJ.Tests

4.2 Zjednodušení diagramu

Pro zjednodušení tvorby diagramu bylo zavedeno pravidlo, že se systém skládá pouze ze série bloků, z nichž některé mohou reprezentovat paralelní zapojení. V programu nelze vytvořit diagram obsahující vazby mezi bloky, které spolu bezprostředně nesousedí.

Obrázek 4.1: Možnosti tvorby diagramu

5 Testování

Pro testování funkčních bloků byla použita výchozí knihovna pro Unit testování v prostředí .NET pro desktopové aplikace MSTest. Za pomoci testování jsem došel ke správným výsledkům za pomoci připravené konfigurace a tím jsem ušetřil práci manuálním testováním. Další nespornou výhodou testování je odhalení chyb při změně tím, že testovací metody odhalí neočekávané výsledky.

Testované byly třídy pro výpočet distribuční funkce. Testování probíhá za pomoci zaokrouhlení na 6 desetinných míst.

6 Návod k použití

Pro spuštění aplikace pro vývoj je potřeba mít nainstalované Visual Studio 2017 a novější. V přiloženém CD ve složce SpecianPRJ spusťte soubor SpecianPRJ.sln. Pro standartní spuštění aplikace stačí otevřít soubor s příponou .exe.

Pro obě varianty spuštění je nutným předpokladem nainstalovaný plný .NET Framework 4.6.1 a novější.

Založení nového diagramu

Uložení a otevření nového diagramu

Přidání prvku

Výpočty

7 Závěr

Literatura

- [1] 28.6.2007, Prof. Ing. Václav Legát, DrSc., Zdroj: Verlag Dashöfer
- [2]
- [3] <http://gabben.wbs.cz/mtbf1.pdf>
- [4] IEEE 90
- [5]
- [6] <https://homen.vsb.cz/oti73/cdpast1/KAP03/PRAV3.HTM>
- [7] <https://homen.vsb.cz/oti73/cdpast1/KAP05/PRAV5.HTM>